

SOMUT ŞARTLARIN SOMUT TAHLİLİ

Aydınlık Gazetesi, 2 Mayıs 2020

Yıldırım Koç

Marangozsanız, üzerinde çalışacağınız ağacı iyi tanımak zorundasınız. Ağacınızın kavak mı, gürgen mi, çam mı, ceviz mi, kestane mi olduğunu ve her birinin özelliklerini iyice bilmezseniz, işi elinize yüzünüze buluşturursunuz.

Çiftçisiniz. Tarlanıza hububat mı ekeceksiniz, fidan mı dikeceksiniz? Hangi hububatı, hangi fidanı seçeceksiniz? Toprak tahlili yaptırmak zorundasınız. Örneğin, taban suyu yüksekse, ceviz olmaz; ağacı çürütürsünüz. Arazi killiyse de işiniz çok zor. Hava durumunu da bileceksiniz. Geç soğukların yaşandığı bir bölgede erken uyanan ağaç dikerseniz, çiçekleri yakarsınız ve meyve alamazsınız.

Hekimseniz, önünüze gelen her hastaya aynı ilacı vermezsiniz. İyi bir hekim, önce hastasını uzun uzun dinler. Hastanın hastalık geçmişini ve hatta önceki kuşaklarının sağlık sorunlarını inceler; hastanın kalıtsal zayıflıklarını anlamaya çalışır. Yoksa, bunların hiçbiri yapmadan, “ben senin için şu ilacı ve tedaviyi uygun gördüm” derse, hastaya büyük zarar verir.

Marangoz, çiftçi, hekim ve daha birçok meslekten insan, yaptığı işi bu kadar ciddiye almak zorundaysa, toplumlari değiştirme çabası içinde olanlar da işlerini en az o kadar ciddiye almak zorunda değil mi? Hatta daha da fazlası; çünkü marangoz bir ağaç parçasını israf edebilir, bir çiftçi bir fidanı kurutabilir, bir hekim bir hastaya zarar verebilir. Toplumu değiştirme projesiyle yola çıkıyorsanız, vereceğiniz yanlış kararların yol açacağı zarar çok daha büyüktür.

İşte bu noktada somut şartların somut tahlili gündeme geliyor.

GERÇEKLERİ KAFANIZDAKİ MODELE UYDURMAK

Ben Procrustes’i yeni öğrendim. Kendisine Polypemon, Damastes veya Procoptas da deniyormuş.

Procrustes, Yunan mitolojisinde bir kişi. Poseidon’un oğlu olduğuna inanılıyormuş. Procrustes’in Atina yakınlarında bir hanı varmış. Yoldan geçenleri handa gecelemeğe davet edermiş. Yolcuları yatırdığı bir de yatak varmış. Eğer yolcunun boyu yataktan kısa gelirse, elindeki çekiçle vura vura yolcunun boyunu yatağa yetecek biçimde uzatmış. Eğer yolcunun boyu yataktan uzun gelirse, fazlalıkları kesermiş. Bu uygulama, Theseus’un hana gelmesine kadar sürmüş. Theseus, bu kez Procrustes’i bu yatağa yatırıp boyunu yatağa göre uydurmuş.

Efsane burada bitiyor

Ancak etrafınıza bir bakın. Acaba Procrustes hâlâ yaşıyor olmasın!

Bence yaşıyor.

Somut şartların somut tahlilini yapmak yerine, gerçekleri hanındaki yatağa yatırıp yatağın boyutlarına uyduran çok sayıda Procrustes hâlâ var. O zaman gerçekler gerçek olmaktan çıkıyor. Sonunda bunu yapanı da o yatağa yatırıp, yatağın boyutlarına uyduruyorlar.

GERÇEKLER Mİ, GÖNÜLDEN GEÇENLER Mİ?

Toplumu değiştirmek istiyorsanız, toplumu iyi tanıyacaksınız. Toplumu, bir marangozun işlediği ağacı, bir çiftçinin diktiği fidanı, bir hekimin karşısına gelen hastayı tanıdığından çok daha iyi tanımak zorundasınız.

Aksi taktirde ya aşırı iyimser, ya da aşırı kötümser olursunuz.

Eğer halkın durumunu, tavrını, eğilimlerini, niyetini iyice öğrenmeden akıl öğretmeye veya devrim yapmaya kalkarsanız, sonuç alamazsınız, yenilirsiniz. Sonra da aşırı kötümser olanlar, “bu halktan bir halt olmaz” veya “bu halk beni anlamıyor” diyerek kenara çekilir.

Aşırı iyimser olanlar biraz hayal dünyasında yaşar. Şartlar olgunlaşmadan şartları olgunlaşmış sanır. Ancak aşırı iyimserlikle aşırı kötümserlik kardeşdir. Aşırı iyimserlikle yola çıkanların bir bölümü, hayatın sillesini ilk yediklerinde, aşırı kötümser olurlar.

Hayatın gerçeklerini Procrustes'in yatağına yatırarsanız, sonuç alamazsınız; büyük bedel ödersiniz.

Nail Çakırhan'ı bilirsiniz. Halet Çambel'in eşi. Dünyanın en büyük mimarlık ödülü olan Ağa Han mimarlık ödülünün sahibi bir eski komünist. 1934 yılında Moskova'ya gitmiş. KUTV'da eğitim görmüş.

Nail Çakırhan Tıbbiye'de okurken Nazım Hikmet'le tanışıyor.

Nazım Hikmet, olanca iyimserliğiyle şöyle diyor Çakırhan'a: "Ne yapacaksın okuyup da. Zaten yakında, en geç 1933'te, yani üç sene sonra muhakkak ihtilâl olacak. O zaman kim kalır, kim gider hiçbirimiz bilmiyoruz. Sen bırak şu Tıbbiye'yi, istersen sonra gene okursun. Gel beraber çalışalım,' dedi Nazım."

Nail Çakırhan'ı TKP'ye Nazım Hikmet üye yapmış. Nail Çakırhan o süreci de şöyle anlatıyor: "Nazım dedi ki, 'biz seni partiye alalım.' Ben parti-marti bilmiyorum. Şöyle düşündüm, 'peki, olur' dedim. 'Sen bu akşam bize gel, konuşalım,' dedi. Nazım ile kalktık evlerine gittik. Ziya da geldi. İşte bu şekilde partiye girmiş oldum sözde. Böyle partiye girilmez ya, girmiş olduk." (Erden Akbulut, **Anılar Nail Çakırhan**, TÜSTAV Sarı Defter Yay., İstanbul, 2008, s.29)

Nazım'ın bu hayalci iyimserliğine benzer çok sayıda örnek verebilirim. Kendi geçmişim de buna dahil.

Bu iyimserlik olmazsa yaşanmaz galiba. Ancak iyimserlik gerçekliğin önüne geçer ve gönlünüzden geçenin gerçekleştiğini sanırsanız, siyasi hatalar başlar.

Geçmişe ve çevrenize bir bakın. Somut şartların somut tahlilini kaçımız yapıyoruz. Kaçımız, görmek istediğimizi gördüğümüzü sanıyoruz? Procrustes hâlâ yaşamıyor mu?